

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/676/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

274/2011. (X. 5.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. december 22-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. október 5-én tartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos postai úton, 2010. december 22-én terjesztette elő panaszát, amelyben a vele szemben 2010. augusztus 10-én fogatosított rendőri intézkedéseket – így előállítását és a vele szembeni bilincsalkalmazást –, valamint az annak kapcsán indult szabálysértési eljárást sérelmezte.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy az általa megküldött iratokban rögzített rendőri intézkedés, illetve szabálysértési eljárási ügyben kéri a Testület segítségét. A panaszos ügyében a hatóság részéről objektív vizsgálati szándékot nem tapasztalt, valamint egy tényyszerűséget mellőző határozatban büntették meg egy olyan cselekmény miatt, amit ő nem követett el. A panaszos kérte a Testülettől a fentiek alapján panasza kivizsgálását.

2) A panaszos panaszbeadványa alapjául megküldött egy általa, az illetékes kerületi rendőrkapitányság közrendvédelmi osztályának vezetőjének címzett levelet, az előállítás

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

időtartamáról kiállított igazolást, a szabálysértési ügyben keletkezett határozatot, valamint az arra tekintettel írt panaszosi kifogást.

a) A panaszos 2010. szeptember 23. napján kelt levelében tájékoztatta a kerületi rendőrkapitányság közrendvédelmi osztályának vezetőjét arról, hogy megkapta az értesítést arról, amely szerint a rendőrség panaszát megalapozatlannak tartja.

A beadványban a panaszos előadta, hogy 2010. augusztus 10-én állandó lakóhelye közelében történt a vele szembeni intézkedés, és megítélése szerint az értesítésben foglaltak nem megfelelően kerültek megállapításra.

Az eset történeti tényállásaként rögzítette, hogy az intézkedés napján reggeli „futókört” éppen befejezve egy vasúti átjárón áthaladva szaladt hazafelé. A vasúti átjárótól mintegy 100 méterre levő utcában, az úttest bal oldalán járt, amikor jobbról mellé gurult egy rendőrségi gépkocsi. A járművet vezető rendőr – aki egyedül tartózkodott a gépkocsiban – menet közben az ablakon kikönyökölve kiszólt hozzá. Először a panaszos nem értette, mit mond a rendőr, mivel fülhallgató volt a fülében, amin keresztül zenét hallgatott. A panaszos kivette a füléből a fülhallgatót, és csak ezután hallotta meg, hogy a rendőr mit közöl vele, amire a panaszos úgy reagált, hogy nála nincsen igazolvány, de mindössze pár méterre lakik, ahol tudja magát igazolni.

A rendőri felszólítás után mindketten megálltak, a rendőr kiszállt a gépkocsiból, a panaszos pedig kérésére közölte adatait, amit a rendőr feljegyzett. Ezután a panaszos ismételten közölte, hogy néhány méterre lakik, ahol át tudja adni személyi igazolványát, és elindult a lakása felé.

A rendőr ezután visszaült a gépkocsiba, és kb. 10 méter megtétele után a panaszos elé állt, kiszállt az autóból és a panaszossal közölte, hogy előállítja őt, majd karját megragadta, és szinte „rádobva” őt a gépjármű motorháztetejére megbilincselte. Mindeközben a panaszos szemüvege is lecsúszott, amit a rendőr panaszosi kérésre a gépkocsi tetejére dobott.

Az eseményt több szomszéd látta, akik szóltak a rendőrnek, hogy ismerik a panaszost és nem tetszésüknek is hangot adtak.

A panaszos rögzítette, hogy az intézkedést egy rendőr fogatosította, és a szomszédok rosszalló megnyilvánulása után hívott rendőri segítséget, aminek révén további két szolgálati gépkocsi összesen négy rendőrrel érkezett.

A bilincselés után az intézkedő rendőr beültette a panaszost a gépjárműbe, és előállította a kerületi rendőrkapitányságra, miközben elvette mobiltelefonját is.

A rendőrkapitányságon egy rendőrnő rögzítette ismételten a panaszos adatait, majd kapott egy igazolást az előállítás tényéről, és kb. egy óra elteltével szabadon bocsátották.

A panaszos ezt követően kijelentette, hogy nem fogadja el az értesítésben foglalt megállapításokat, és azok indoklásaként hivatkozott a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV.

törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (2) bekezdésének utolsó mondatára, ugyanezen törvényhely (4) bekezdésére és 48. §-ára.

b) Az előállítás tényéről és időtartamáról kiállított igazolás tanúsága szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő 2010. augusztus 10. napján 8 óra 40 perctől 9 óra 30 percig. A panaszos az igazoláson úgy nyilatkozott, hogy sérülése nem, de panasza keletkezett. A panasz konkrét megjelöléseként a következőket írta le a panaszos: „Nem tartom jogosnak, három házzal odébb lakom és otthon voltak az irataim”. Az igazolás egy példányát a panaszos átvette, és azt aláírásával igazolta.

Az igazoláson szerepel a Testület elérhetősége (postacím, telefon, e-mail), valamint tájékoztatás az Rtv. 93. § (1) bekezdése alapján arról, hogy a panaszos a rendőri intézkedéssel szemben az intézkedéstől, illetőleg a jogsérelemtől történő tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panaszt terjeszthet elő a Testület felé.

c) A szabálysértési ügyben született határozatban az illetékes szabálysértési hatóság megállapította a panaszos felelősségét közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, valamint személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértések elkövetése miatt és őt pénzbírsággal sújtotta.

A szabálysértési eljárás során a hatóság megállapította, hogy a panaszos vasúti átjáróban a tilos jelzés ellenére haladt át, a rendőr jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedett, valamint az igazolásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondásával kapcsolatosan az intézkedés során valótlan állított.

d) A panaszos kifogással élt a szabálysértési határozattal szemben, melyben a szabálysértési határozat indokolását nem tartotta elfogadhatónak. A panaszos megítélése szerint az eset teljes körű kivizsgálására nem került sor.

3) A panaszos 2011. január 5-én megküldte a Testület számára a szabálysértési ügyében a tanúként történő meghallgatásáról szóló jegyzőkönyvet, amelynek részletes ismertetésére a jelen állásfoglalás III. részében kerül sor.

4) A panaszos 2011. február 24-én küldte meg panasza kiegészítését, amelyben a Testület által feltett kérdésekre a következőket adta elő.

A panaszos szerint az intézkedés nem volt szokványos, mivel az eljáró rendőr mozgó járműve ablakából beszélt hozzá, és közölte a panaszossal, hogy mit kér tőle. Ezt azonban a panaszos nem értette, mert a fülében a fülhallgató volt, amiben rádió üzemelt.

Az intézkedés során a rendőr nem közölte vele sem nevét, sem azonosító számát.

Az egymás mellett haladás közben a panaszos egy idő után megértette, hogy a rendőr szabálysértés elkövetése miatt akarja őt igazoltatni. A panaszos menet közben közölte személyi adatait, amelyet a rendőr nem fogadott el, ezért őt megállította, illetve megállította a rendőrségi gépkocsit is. Ezután a panaszos ismételtén közölte a kért adatokat, sőt azt is

hozzátette, hogy hány méterre van a lakása, ahol igazolványait is oda tudja adni. Az intézkedő rendőr ezt nem fogadta el.

A panaszos véleménye szerint nem adott okot az előállításra és a bilincsalkalmazásra, főleg úgy, hogy érzelmileg közel is áll a rendőrséghez, mivel családjában van nyugállományba vonult, illetve jelenleg is szolgálatot ellátó rendőr.

A panaszos megjegyezte, hogy őt a rendőrségi gépjármű motorháztetejére „lökte” a rendőr kezeinek hátracsavarásával, miközben szemüvege – ami nélkül létezni nem tud – a földre esett. A panaszos előállítása mintegy egy órán keresztül tartott.

A panaszos végül megjegyezte, hogy a rendőri intézkedés kivizsgálásával kapcsolatosan a kerületi rendőrkapitányság által értesítésre adott reakcióját, illetve az abban foglalt kifogásait – amelyet 2010. szeptember 20-án adott postára – a Testülethez benyújtott panaszának kiegészítése napjáig nem vizsgálták ki, arra nem kapott választ.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) Az intézkedő rendőr 2010. augusztus 10. napján kelt előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése szerint a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 33. § (2) bekezdése a) pontjára tekintettel – igazolást megtagadó személy előállítása – előállították.

A jelentésben az intézkedő rendőr rögzítette a kényszerítő eszköz alkalmazásának helyét (utcán), valamint azt, hogy az Rtv. 47. §-a szerint testi kényszert és az Rtv. 48. § d) pontja alapján ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmazott. A kényszerítő eszköz alkalmazását figyelmeztetés előzte meg. A bilincset 2010. augusztus 10-én 8 óra 40 perctől 8 óra 55 percig alkalmazta a r. zászlós a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja („kezek előre, illetve hátra bilincselése”) szerint.

A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő intézkedés és/vagy eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

A jelentés az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásaként azt tartalmazza, hogy az intézkedő r. zászlós a fenti napon 8 óra 30 perckor az egyik fővárosi kerület vasúti átjárója előtt állt szolgálati gépkocsival, mivel a vasúti fényjelző készülék tilos jelzést mutatott, és a félsorompó leeresztett állapotban volt. Ekkor észlelte, hogy mögötte a panaszos kocogva közelíti meg a vasúti átjárót, majd a folyamatos tilos jelzés ellenére átfut azon a R. utca felé. Ezután a R. utca és a B. utca kereszteződésénél napszaknak megfelelő köszönés és bemutatkozás után intézkedni kezdett a panaszossal, majd közölte vele az elkövetett szabálysértést. A panaszos ekkor a következőket mondta: „Hagyjon békén, húzzon innen”, majd továbbfutott.

Ekkor a szolgálati autóba visszaült a r. zászlós, megelőzte a panaszt, majd kiszállt és közölte vele, hogy igazolja magát, mire a panaszt a járőrautót a másik oldalon megkerülve futott tovább. A történeteket jelentette az ügyelet felé és közölte, hogy a panaszt folyamatosan kivonja magát az intézkedés alól és lehet, hogy testi kényszerre fog sor kerülni. Ezután ismételt megelőzte a panaszt, kiszállt újfent a gépkocsiból és felszólította az igazolásra, amire közölte vele, hogy nincs nála semmilyen személyazonosság igazolására alkalmas okmány és nem mondja be az adatait, mivel nem messze lakik és újfent tovább szándékozott futni.

A r. zászlós ekkor a haladási irányába állt, hogy a panaszt továbbfutását megakadályozza és felszólította, hogy az intézkedésnek engedelmességen, illetve kilátásba helyezte a testi kényszer alkalmazását a további ellenszegülés esetére. A panaszt erre közölte nevét, illetve adatait többféleképpen mondta be, majd amikor ellenőrizni szeretne volna a rendőr a nyilvántartásban, akkor ismét tovább kívánt volna futni. A r. zászlós azonban jobb kezével megfogta a panaszt bal karját, amire a panaszt közölte, hogy azonnal engedje el, mert a családjában több „BM-es” is van.

A történetek miatt rádióan segítséget kért, és közölte a panasszal, hogy elő fogja állítani, és ezért a járőrautóhoz szeretné kísélni. Ennek során folyamatosan próbálta kihúzni a kezét a fogásból, illetve haladási irányába tovább szándékozott menni. Mivel ezt többszöri felszólításra sem hagyta abba, a rendőr közölte a panasszal, hogy bilincset fog használni. Nevezett a kezeit ekkor maga elé szorította, és folyamatosan ellenszegült a bilincselésnek. Ezt követően karfeszítéssel kezeit hátra bilincselte, majd a szolgálati jármű mögött állva megvárták a helyszínre érkező kollégákat. A panaszt két másik rendőr, egy r. főtörzsőrmester és r. őrmester segített előállítani.

A helyszínen több szomszéd – akik az intézkedés végére kijöttek a házaikból – is megjegyezte, hogy szerintük rendőri túlkapás az amikor, egy rendőr (férfi) bilincset alkalmaz egy nővel szemben.

A panaszt a rendőrkapitányságon adatait bemondta, melyek a valóságnak megfeleltek, körözésben nem szerepelt.

A panaszt az intézkedés során elmondta, hogy azért, mert valaki átmegy a vasúti tilos jelzésen, még nem kellene vele így eljárni, ezáltal pedig a szabálysértést elismerte.

A panaszt ellen vasúti átjárón való áthaladás szabályainak megsértése, igazolás megtagadása és jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés szabálysértések miatt feljelentéssel élt az eljáró r. zászlós.

Személyes adatairól nem nyilatkozott s a nyilatkozatot nem írta alá. Az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás idejéről szóló igazolás kiadásra került.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszt igazoltatása és előállítása, valamint a vele szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs jogszerű és szakszerű volt.

2) A váltásparancsnok 2010. augusztus 10. napján kelt jelentése szerint a Szolgálati Szabályzat 57. §-ára figyelemmel megvizsgálta a kényszerítő eszköz használatát. A jelentés

az eset kapcsán azt a többlet információt tartalmazza, hogy a bilincs alkalmazása előtt a r. zászlós azt közölte: „ellenszegülés megtöréséhez” fog bilincset alkalmazni. A váltásparancsnok rögzítette azt is, hogy ezen cél elérése érdekében a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte meg a r. zászlós.

A panaszost a főügyeletes utasításának megfelelően sérülésmentesen a rendőrkapitányság aulájában helyezték el, ahonnan 9 óra 30 perckor sérülésmentesen távozhattott.

A panaszost a váltásparancsnok meghallgatta, amelynek során előadta a panaszos, nem érti – azért mert tilos jelzés ellenére átment a vasúti átjárón és mert nem volt nála igazolványa – miért kellett vele ilyen módon eljárni.

A váltásparancsnok megállapította, hogy a r. zászlós intézkedése jogszerű volt, azt szakszerűen hajtotta végre az arányosság elvének betartásával.

3) Az illetékes kerületi rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele a Testület kérdései alapján az alábbi adatokat tartalmazza.

A panaszost az Rtv. 29. §-a alapján igazoltatták, melyet szabálysértés elkövetése indokolt, majd az igazolás megtagadását követően az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján előállításra került sor. Mivel az előállítás foganatosítása során a panaszos a többszöri felszólításra sem volt hajlandó az együttműködésre, vele szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszerrel, majd mivel ez nem vezetett eredményre, az Rtv. 48. § d) pontjára tekintettel bilincset alkalmaztak.

Az intézkedést foganatosító rendőr tájékoztatta a panaszost az általa elkövetett szabálysértésről és felszólította az igazolásra. Mivel a panaszos nem volt hajlandó az együttműködésre, a rendőr több alkalommal felszólította egyrészt, hogy vesse magát alá az intézkedésnek, működjön együtt, másrészt az igazolásra. Az intézkedés megkezdését a panaszos a „hagyjon békén, húzzon innen” szavakkal vette tudomásul, majd folyamatosan próbálta magát az intézkedés alól kivonni. Az intézkedő rendőr próbálta a panaszos adatait bemondás alapján rögzíteni, de mivel a születési idejét nem adta meg pontosan, illetve több verziót mondott, így az előállítás mellett döntött.

A rendőr intézkedését napszagnak megfelelő köszönéssel, nevének, rendfokozatának, azonosító számának és szolgálati helyének közlésével kezdte meg. A kényszerítő eszközök alkalmazása előtt a figyelmeztetés megtörtént. A rendőri intézkedés befejezését követően, mind szóban, mind írásban megtörtént a panaszos tájékoztatása a panasztétel lehetőségeiről.

A rendőri intézkedés megkezdésekor tájékoztatta az intézkedő rendőr a panaszost az igazoltatás okáról, az elkövetett szabálysértésről. Az előállítás megkezdésekor szintén tájékoztatták, hogy a személyes szabadságot korlátozó intézkedésre, adatai megállapítása miatt kerül sor. A panaszost az előállítás okáról tájékoztatták, az előállítás időtartamáról igazolást kapott. A panaszos előállítása 2010. augusztus 10-én 8 óra 40 perctől 9 óra 30 percig tartott.

A panaszos előállítása során eljárási cselekmény foganatosítására nem került sor. Az előállítás célja a panaszos adatainak megállapítása volt.

A testi kényszer alkalmazására a személyes szabadságot korlátozó intézkedés fogatosítása során került sor, hozzávetőleg 2 perc időtartamban, mivel az nem vezetett eredményre, ezért 15 perc időtartamban bilincselést alkalmaztak. Mind a testi kényszer, mind a bilincselés alkalmazását figyelmeztetés előzte meg.

Az intézkedés közben nem merült fel olyan körülmény, melyből a panaszosnak az a meggyőződése alakulhatott ki, hogy a vele szemben folytatott intézkedés jogszerűtlen lett volna. Az intézkedés során folyamatosan ki akarta vonni magát az alól, a többszöri felszólítás ellenére. Folyamatos tájékoztatása megtörtént a tekintetben, hogy mely cselekedetének milyen következményei lesznek, valamint minden alkalmazott intézkedést figyelmeztetés előzött meg.

A tájékoztató levél szerint a panasz elbírálása szempontjából releváns bizonyíték, dokumentum, felvétel nem áll rendelkezésre.

4) A rendőrség megküldte a Testület részére a panaszossal szemben indult szabálysértési eljárás során készült iratokat így – mások mellett – a jelen állásfoglalás I. részében ismertetett szabálysértési határozatot, és a panaszos és az eljáró rendőr meghallgatásáról készült jegyzőkönyveket. Jelen pontban a Testület a meghallgatási jegyzőkönyveknek panasz elbírálása szempontjából relevánsnak ítélt részeit ismerteti.

a) A panaszos a szabálysértési hatóság előtt 2010. október 22-én előadta, hogy amikor a vasúti átjáró felé haladt a sorompó elkezdett emelkedni, és amint odaért az átjáróhoz a sorompó megállt. A jelző lámpát nem látta a panaszos, nem figyelte, mivel neki az balra volt, és tudomása szerint a közlekedésben részt vevőkre csak a jobb oldali jelzések vonatkoznak. A panaszos szétnézett és azt tapasztalta, hogy a vonat már elhaladt, a vasúti sorompó pedig álló helyzetben van. A panaszos futott tovább, majd elhaladt mellette egy rendőrautó, ami megállt és visszatolatott. Amikor a panaszos mellé ért, a rendőr kikönyökölt az ablakon és „valamit” a panaszoshoz szólt, de nem értette mit fülhallgatója miatt. A fülhallgató kivétele után a panaszos megkérdezte, mit segíthet, mire a rendőr megkérdezte tőle, hogy tudja-e, hogy átment a vasúti átjárón a piros jelzés ellenére. A panaszos erre úgy reagált, hogy nem ment át a tilos jelzésen. A panaszos úgy fogalmazott: ezen egy darabig elvitáztak, majd közölte vele a rendőr, hogy feljelenti, ami a panaszos szerint nem volt jogos. A rendőr kérte a panaszos iratait, de mivel – futni ment –, nem volt nála semmi, ezért bediktálta nevét és címét, amit a rendőr rögzített. A panaszos felajánlotta ekkor, hogy bemutatja az iratait, hiszen az intézkedés helyszínének utcájában lakik. Az adatok bediktálása után folytatta a futást. A rendőr ekkor megkérte, hogy nem menjen, mert le kell ellenőriznie az adatait. A panaszos hozzátette, hogy ekkor már majdnem lakásánál voltak. A rendőr ekkor azt is közölte a panaszossal, hogy adatait nem tudja a gépkocsiból leellenőrizni, ezért elő fogja őt állítani adat ellenőrzés céljából. A panaszos kérte, hogy azt ne tegye a rendőr, mivel három házzal lakik csak távolabb a helyszíntől, ahol be tudja mutatni az iratait. A panaszos megjegyezte, hogy az intézkedő rendőr ekkor már láthatóan ideges volt és nem volt ura a cselekedeteinek.

Ezután a rendőr a gépkocsival a panaszos elé került, abból kipattant, majd hátracsavarta a panaszos kezeit és megbilincselte. A panaszos ismételten hivatkozott otthona közeli voltára, valamint, hogy iratait ott be tudja mutatni. A történeteket néhány szomszéd is látta, akik odaszóltak a rendőrhöz, hogy szívesen igazolják a panaszost, ismerik őt. A rendőr ezt sem fogadta el, és erősítést hívott, aminek hatására két autó érkezett négy rendőrrel. A panaszos telefonja és szemüvege leesett, amit az egyik kiérkező rendőrnő összeszedett. A panaszost

ezután hátrabilincsel kézzel leültették az aulába, majd egy rendőrnő hátravitte a folyosóra, aki ismét felvette az adatait és igazolást állított ki. A panaszos húsz percet tartózkodott itt, majd elengedték.

A panaszos megjegyezte, hogy nem ismeri el a szabálysértés elkövetését, a rendőri intézkedés alól nem vonta ki magát és a vasúti átjárón pedig nem a tilos jelzéskor futott át.

b) A 2010. november 30-án kelt tanú meghallgatási jegyzőkönyvben a panaszos fenntartotta a korábbi meghallgatásán előadottakat.

Az intézkedő r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy intézkedés napján egy vasúti átjáró előtt állt, amely piros jelzést mutatott és a fénysorompó teljesen leeresztett állapotban volt. A r. zászlós elsőként állt a lezárt sorompó után, a gépkocsiban egyedül tartózkodott. A panaszos szintén az átjárónál volt, azonos haladási irányban, pár méterrel a rendőrségi gépjármű előtt. A sorompó továbbra is leeresztett állapotban volt, tilos jelzést mutatott, a panaszos mégis átkocogott az átjárón.

A r. zászlós a szabad jelzés után a panaszos után ment, majd amikor a panaszoshoz ért, kiszállás után közölte vele, hogy piros jelzés ellenére áthaladt a sorompón, amivel szabálysértést követett el. Közölte a rendőri intézkedés tényét a panasossal, aki erre elmosolyodott és továbbfutott. A r. zászlós még kétszer elismételte a rendőri intézkedés kezdeményezésének tényét, ami eredményre nem vezetett.

A harmadik felszólítás után a kerületi rendőrkapitányság ügyelete felé jelezte r. zászlós, hogy van egy szabálysértést elkövető személy, aki a rendőri felszólításnak nem tesz eleget, ezért valószínűsítette a testi kényszer alkalmazását.

A r. zászlós megjegyezte, hogy emlékszik arra, hogy a panaszos a rendőri felszólítás után azt felelte, hogy néhány házzal arrébb lakik, az intézkedés helyszínéül szolgáló utcában.

Az intézkedő rendőr azt is elmondta, hogy a felszólítások alkalmával mindig megállt a gépjárművel, abból kiszállt és a haladási irányhoz képest ő mindig előbb volt, azaz az út szélén futó panaszos mellett mindig elhaladt, majd ismételtén megállt.

A rendőr a negyedik vagy az ötödik felszólítás után a panaszos után futott, megfogta a karját és a szolgálati gépkocsihoz kísérte, de a panaszos szabadulni akart. Amikor a kocsihoz értek, akkor érkezett meg az erősítés, ekkor a panaszos egyik kezén már rajta volt a bilincs.

Egy-két közeli szomszéd – mivel a panaszos pár házzal lakott az intézkedéstől – odaszólt, hogy „miért kellett megbilincselni a hölgyet, mert úgy is itt lakik pár házra”. A r. zászlós erre azt felelte, hogy a panaszoszt a helyi rendőrkapitányságra előállítja.

A panaszos észrevételként adta elő a meghallgatáson, hogy ő nem állt meg a vasúti átjáró előtt, hanem folyamatosan haladt, kocogott. Amikor odaért a vasúti átjáróhoz, éppen akkor emelkedett fel a sorompó, a jelzőberendezést azonban nem látta, az tőle balra helyezkedett el. Amikor a gyalogosok részére fenntartott fémterelő korláton átment, akkor ért fel a sorompó

függőleges helyzetbe. A panaszos előadta, hogy a rendőrautó a negyedik vagy az ötödik járműként állhatott.

Előadói kérdésre a panaszos elmondta, hogy a rendőr akkor szállt ki először a gépkocsiból, amikor a panaszos adatait felírta. Ezzel szemben ugyanezen kérdésre a rendőr úgy nyilatkozott, hogy többször megpróbálta intézkedés alá vonni a panaszost, ezért többször megállt, majd 3-4 alkalommal ki is szállt a gépjárműből.

A panaszos szintén előadó kérdésre úgy reagált, hogy megadta adatait (nevét és címét), majd felajánlotta a rendőrnek, hogy menjenek otthonához, ahonnan kihozza iratait, mivel a rendőr utalt már arra, hogy elő kívánja állítani. A panaszos el szeretne volna kerülni az előállítást.

A rendőr pedig úgy nyilatkozott, hogy a panaszos többféleképpen adta meg születési dátumát, az édesanyja nevéig „el sem jutottak, mivel leragadtak a születési dátumnál”.

5) A BRFK Hivatalának vezetőjének 2011. február 15-én kelt átirata szerint a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság vezetője felé „szignalizációval” élt, mivel a felterjesztett iratok alapján megállapítható volt, hogy a panaszos panaszát a kapitányság nem az Rtv. 93/B. §-ban előírt eljárási szabályok alapján bírálta el.

6) A rendőrség megküldte a Testület részére az eljárás felfüggesztéséről szóló, 2011. február 22. napján kelt végzést. A végzés értelmében a hatóság a panaszos által benyújtott panasz alapján folytatott elsőfokú eljárást a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 32. § (1) bekezdésének első fordulata lapján a Testület vizsgálatának befejezéséig felfüggesztette.

Az indokolás szerint a panaszos 2010. augusztus 10-én a vele szemben fogatosított intézkedéssel szemben az előállítás időtartamáról szóló igazoláson panasszal élt. A panasz 2010. szeptember 9. napján kelt levélben kivizsgálásra került, jogszerűtlenség, illetve szakszerűtlenséget a vizsgálat nem állapított meg. Tekintettel arra, hogy a panaszos a Testülethez panaszának kivizsgálásával, annak érdemi döntéséig az eljárás felfüggesztéséről döntött a rendőrség.

7) A rendőrség továbbította a Testület részére a 2010. szeptember 9. napján kelt, a panasz kivizsgálásáról szóló osztályvezetői értesítést. E szerint a panaszossal szemben fogatosított intézkedések jogszerűek és szakszerűek voltak, és azok végrehajtása az arányosság elvének betartásával történt meg a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 39. §-ába ütköző szabálysértés miatt, és az Rtv. 13. §-a, 29. § (1), (2) (4) bekezdések, a 33. § (2) bekezdésének a) pontja, valamint a 47. § alapján.

III.

A Testület az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdésekben biztosított jogosítványai alapján a panaszos intézkedést foganatosító szervtől történő átvételéről döntött az alábbiak szerint.

A panaszos 2010. december 22-én fordult a Testülethez és kérte a vele szembeni intézkedés felülvizsgálatát. Az általa megküldött iratanyagból megállapíthatóvá vált, hogy a sérelmezett intézkedéskor, azaz 2010. augusztus 10-én élt panaszjogával, hiszen az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson jelezte, hogy az előállítás időtartama alatt panasza keletkezett, sőt konkrétan ki is fejtette, hogy nem tartja jogosnak az intézkedést, figyelemmel arra, hogy ő az igazoltatás helyszínétől három házra lakott, ahol iratait be tudta volna mutatni.

A rendőrség megküldte a kerületi rendőrkapitányság közrendvédelmi osztály járőr alosztály vezetőjének 2010. szeptember 9-én kelt értesítését, mely szerint a panaszt kivizsgálta és megállapította, hogy a panaszossal szembeni intézkedés jogszerű volt, azt szakszerűen hajtották végre és az arányosság követelményének is eleget tettek. A panaszos 2010. szeptember 23-án kelt levelében kifejezésre juttatta, hogy a fenti értesítésben foglaltakat nem fogadja el, és kérte ügyének tényszerű és tárgyyszerű kivizsgálását. A panaszos azt követően terjesztette elő panaszát a Testület felé a tárgyi rendőri intézkedés miatt, hogy ezen levelére választ, valamint a panasza kivizsgálásáról érdemi döntést nem kapott.

A Testület a panasz beérkezésekor tájékoztatta a panaszost arról, hogy panaszbeadványa alapján arra lehet következtetni, hogy a 2010. augusztus 10-én jelezett panasza alapján a rendőrkapitányságon panasz eljárás indult, és felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy a Testületnek nincsen lehetősége arra, hogy párhuzamosan saját eljárást indítson, ugyanakkor az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdésekben foglaltak értelmében a panasz kivizsgálást az illetékes rendőrkapitányságtól átveheti.

A Testület – figyelemmel arra, hogy a panaszos a Testület vizsgálatát kérte ügyében és az információk alapján arra lehetett következtetni, hogy a rendőrségi eljárás még nem zárult le, mivel az ügy érdemét érintő határozat nem született – az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdésekben szabályozott jogosítványai alapján kezdeményezte az illetékes rendőrkapitányságnál a panasz eljárás felfüggesztését és a panasz kivizsgálásának átvételét.

Ennek eredményeként a BRFK Hivatalának vezetője 2011. február 15-én megállapította, hogy az illetékes rendőrkapitányság a panaszos panaszát nem az Rtv. 93/B. §-ában előírt eljárási szabályok alapján bírálta el, ezért szignalizációval élt a rendőrkapitányság felé, valamint a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság 2011. február 22-én kelt végzésével az eljárás felfüggesztéséről döntött. A végzés értelmében a hatóság a panaszos benyújtott panasza alapján folytatott elsőfokú eljárást a Ket. 32. § (1) bekezdésének első fordulata alapján a Testület vizsgálatának befejezéséig felfüggesztette.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszos előállítása, a vele szembeni testi kényszer és az azt követő bilincsalkalmazás jogalapját, indokoltságát, jogszerűségét és arányosságát,

valamint az intézkedés egyéb panaszos által sérelmezett körülményeit (szolgálati fellépés módja, mozgó járműből történő intézkedés).

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz és a személyi szabadsághoz fűződő, az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát.

A Testület itt hívja fel ugyanakkor a figyelmet arra, hogy az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján – mások mellett – azon kérdések vonatkozásában nincsen hatásköre eljárni és állást foglalni, amelyek valamely szabálysértés elkövetése vagy el nem követése megállapítására terjednének ki. A vizsgált esetben a Testület tehát nem vizsgálhatja azt, hogy a panaszos megvalósította-e a rendőrség által megjelölt szabálysértéseket, ahogy a szabálysértési hatóság megállapításait sem bírálhatja felül vagy változtathatja meg.

1) A panaszos előadta, hogy az intézkedő rendőr nem igazolta magát (nem közölte sem nevét, sem pedig azonosító számát). Hozzátette azt is, ahogy egymás mellett haladtak, úgy értette meg egy idő után azt, hogy szabálysértés elkövetése miatt akarja őt igazoltatni a rendőr. A panaszos azt állította panaszában, hogy a rendőr mozgó gépjárműből kezdte meg a vele szembeni intézkedést.

a) A panaszos ezen sérelme miatt a Testület az Rtv. 20. § és a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának érvényesülését tette vizsgálat tárgyává.

Az Rtv. 20. §-a rögzíti a szolgálati fellépés módjára vonatkozó rendelkezéseket, amit a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészít ki. Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A Szolgálati Szabályzat 4. § (1) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelegéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg.

A fent idézett jogszabályhelyek tehát kötelezettséggé írják elő a rendőrök részére azt, hogy minden esetben közöljék nevüket és azonosító számukat az intézkedés alá vont személlyel, valamint azt, hogy az intézkedés tényéről és céljáról tájékoztatást nyújtsanak, amelyet főszabályként az intézkedés kezdetekor kell megtenni, vagy azt követően, amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint a jogszabályi előírások szerint kezdte meg az intézkedést a r. zászlós. A panaszos a szabálysértési eljárás keretében meghallgatásán úgy nyilatkozott, hogy először nem hallotta, hogy mit mond neki a rendőr, majd amikor kivette fülhallgatóját a füléből, nyilvánvalóvá vált számára a rendőr kérdése, azaz, hogy van-e tudomása a panaszosnak arról, hogy átment a piros jelzés ellenére a vasúti átjárón. A panaszos a cselekményét tagadta, mire a rendőr közölte, hogy feljelenti őt, ami miatt iratokat kért tőle. A

panasz-kiegészítésében ezen kérdés kapcsán úgy fogalmazott a panaszos, hogy, amint egymás mellett haladtak a rendőrrel, egy idő után világossá vált számára, hogy szabálysértés elkövetése miatt kívánja igazoltatni.

Az azonosítással kapcsolatosan nem megállapítható az ellentétes állítások feloldhatatlansága miatt az, hogy a jogszabályi előírások szerint azonosította-e magát az eljáró r. zászlós vagy sem, **ezért e tekintetben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem volt megállapítható.** Az intézkedés oka és célja közlése kapcsán ugyanakkor a panaszosi előadás sem tagadja azt a tényt, hogy a rendőr közölte megállításának és a vele szembeni intézkedésnek az okát, ezért a **tisztességes eljáráshoz való jog ezen vonatkozásban nem sérült.**

b) A Testület az Rtv. 2. §-ából kiindulva kísérlete meg tisztázni azt a körülményt, hogy az intézkedő rendőr valóban a mozgó gépkocsiból kezdte-e meg a panaszossal az intézkedést.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az eljáró rendőr mind az intézkedést követően készült jelentésében, mind pedig a szabálysértési hatóság előtti meghallgatásán arról számolt be, hogy az intézkedés kezdeményezésekor, minden alkalommal, amikor a panaszossal szemben az intézkedés megkísérelte megkezdeni, kiszállt a gépjárműből. A panaszos ezzel szemben azt adta elő, hogy először a rendőr mindössze lelassított a gépkocsival, és az ablakon kikönyökölve szólt hozzá. A panaszosi előadásokból és nyilatkozatokból azonban az is kiderül, hogy az intézkedés folyamán a rendőr kiszállt az autóból.

Az előadások között meghúzódó ellentmondások a rendelkezésre álló bizonyítási eszközökkel nem voltak feloldhatóak, **ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sérelme nem volt megállapítható.**

2) A Testület ezután a panaszos előállítása jogszerűségét és arányosságát vizsgálta meg.

a) A Testület az előállítással összefüggésben mindenképp azt értékelte – annak ellenére, hogy a panaszos magát a megállatást és igazoltatását nem sérelmezte –, hogy az adott helyzetben fennállt-e egyáltalán a rendőr intézkedési kötelezettsége.

A Testület utal az Rtv. 13. § (1) bekezdésére, mely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése ezt tovább részletezve úgy rendelkezik, hogy bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

A rendőrség iratok tanúsága szerint a panaszos tilos jelzés ellenére futott keresztül egy vasúti átjárón, amit az intézkedő rendőr észlelt. A panaszosi előadás szerint – amelyet a szabálysértési ügyben meghallgatásán adott elő – amikor odaért a vasúti átjáróhoz, éppen

akkor emelkedett fel a sorompó, a jelzőberendezést azonban nem látta, azt nem figyelte és az tőle balra helyezkedett el, ami tudomása szerint nem is vonatkozik rá, mivel a közlekedésben részt vevőkre csak a jobb oldali jelzések vonatkoznak. A rendelkezésre álló adatok alapján kétség kívül megállapítható, hogy a panaszos az intézkedést megelőzően egy vasúti átjárón futott át.

A KRESZ 39. § (1) bekezdése szerint: „A vasúti átjárót megközelíteni csak fokozott óvatossággal szabad. A vasúti átjáró megközelítésekor, illetve a vasúti átjárón történő áthaladás során eleget kell tenni a vasúti átjáró biztosítására szolgáló közúti jelzéseknek.” Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése rögzíti, hogy a vasúti átjáró előtt a rendeletben megjelölt jelzéseknél, „vagy a megállás helyét jelző útburkolati jel előtt meg kell állni:

- a) bármely irányból vasúti jármű közeledik,
- b) a teljes sorompó vagy a félsorompó sorompó rúdja nem teljesen nyitott helyzetben áll vagy mozog,
- c) a teljes sorompót kiegészítő fényjelző berendezés, illetőleg a fénysorompó vagy félsorompóval kiegészített fénysorompó villogó piros jelzést ad,
- d) a teljes sorompót kiegészítő berendezés hangjelzést ad,
- e) fénysorompó vagy félsorompóval kiegészített fénysorompó villogó fehér jelzést nem ad,
- f) vasúti jelzőőr „Megállj” jelzést ad,
- g) a (2) bekezdésben meghatározott folyamatos áthaladásra nincs lehetőség,
- h) ott „Állj! Elsőbbségadás kötelező” jelzőtábla van.”

A rendőri intézkedés kezdeményezése szempontjából annak van jelentősége, hogy a fennállt-e az intézkedés kezdeményezésekor annak a gyanúja, hogy a panaszos megsérti a fenti közlekedési szabályokat. A Testület megítélése szerint – anélkül, hogy a szabálysértés elkövetése tárgyában állást foglalna – a panaszossal szembeni intézkedéshez a szükséges gyanúja fennállt. Ezen álláspontot erősít az a tény is, hogy a panaszos állítása szerint ő a jelzőberendezést nem látta, azt nem figyelte, mivel az tőle balra helyezkedett el. Ebből pedig az következik, hogy a panaszos nem lehetett teljesen biztos abban – még ha a sorompó függőleges helyzetben is volt áthaladásakor –, hogy a fényjelző berendezés nem adott-e piros jelzést. Ezért a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben az **intézkedés kezdeményezéséhez (így igazoltatásához) a szükséges gyanú fennállt, ami által pedig nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.**

b) Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív sorolja fel az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben az intézkedő rendőr a panaszos előállítása indokaként a Rtv. 33. § (2) bekezdése a) pontját jelölte meg. Ezen rendelkezés értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

Ezen felhatalmazás mellett szükséges az Rtv. 29. § (2) bekezdésben rögzített igazolási kötelezettségre hivatkozni, azaz, hogy „az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni”.

A rendőrségi iratok szerint – amit a panaszos sem cáfolt – a panaszosnál a sérelmezett intézkedés alkalmával nem voltak iratok. Erre tekintettel a fent hivatkozott indok megalapozta a panaszos előállítását, azaz az előállításához szükséges jogalap megvolt.

Ugyanakkor az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján a szükségesség és arányosság, valamint a célszerűség mércéjének figyelem előtt tartásával a rendőr szabad mérlegelésbe esik az előállítás foganatosítása. Fontos rögzíteni, utalással a Rtv. kommentárjában foglaltakra, hogy a szabad belátás alapján hozott döntés azonban nem lehet önkényes, az mindig a tények mérlegelésén alapulhat. A Testület több korábbi állásfoglalásában hangsúlyozott elv szerint, tekintettel az előállítás súlyosan alapjog korlátozó jellegére, ezen intézkedés alkalmazásakor, fenntartásakor, meghosszabbításakor a rendőrségnek különös körültekintéssel, a szükségesség és arányosság követelményeinek maximális figyelembe vételével kell eljárnia.

A Testület ezért erre tekintettel – azon túl, hogy a sérelmezett előállításhoz szükséges jogalap fennállt –, az Rtv. 15. §-a alapján vizsgálta azt, hogy az arányosság követelményének szem előtt tartásával járt-e el az intézkedő rendőr. Ezért a következőkre szükséges rámutatni.

Az Rtv. 29. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy: „A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosság megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatottól fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.”

Ugyanezen törvényhely (2) bekezdésének utolsó mondata szerint pedig a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

A panaszos előadta, hogy a rendőrnek elmondta adatait és megjegyezte, hogy nagyon közel lakik, ahol iratait be tudja mutatni. Az intézkedő rendőr ezt nem cáfolta, azaz tudomása volt arról, hogy a panaszos a közelben lakik, azonban a r. zászlós azt is állította, hogy a panaszos neve bemondása után születési adatait többféle módon jelölte meg, ami miatt nem tudta adatait a rendszerben leellenőrizni, valamint, hogy a panaszos az adatközlés után továbbfutott. Ezen körülmény a panaszos szabálysértési hatóság előtt tett nyilatkozatából is kiolvasható: adatai bediktálása után folytatta a futást, majd a rendőr megkérte őt, ne menjen, mert le kell ellenőriznie az adatait. A panaszos itt tette hozzá azt is, hogy ekkor már majdnem lakásánál voltak. Ebből arra lehet következtetni, hogy az intézkedés során a panaszos mozgásban volt, azaz otthona felé tartott folyamatosan. A panaszos által leírtakból – tehát nem csak a szabálysértési hatóság előtt előadottakból – is kitűnik az, hogy a panaszos adatai bemondása után továbbindult.

Itt kell említést tenni arról, hogy a panaszosi és a rendőrségi információk is arra utalnak, hogy az intézkedést néhány szomszéd látta. Felmerül ezért a kérdés, hogy miért nem élt az Rtv. 29. § (2) bekezdés adta lehetőséggel a rendőr. A rendőri jelentés úgy fogalmazott, hogy a helyszínen több szomszéd – akik az intézkedés végére jöttek ki házaikból – megjegyezte, hogy megítélésük szerint rendőri túlkapás az, amikor egy rendőr (férfi) bilincset alkalmaz egy nővel szemben. A panaszos ugyanezen momentum kapcsán meghallgatásán előadta, hogy az eseményt néhány szomszéd látta, akik odaszóltak a rendőrhöz, hogy szívesen igazolják a panaszost, hiszen ismerik. Szükséges azonban rámutatni arra, hogy az Rtv. 29. § (2) bekezdése nem kötelező előírást rögzít, hanem, mintegy lehetőséget biztosít a rendőr számára ahhoz, hogy mérlegelés után döntsön arról, hogy él-e a jelen lévő és igazoltatott személyek általi igazolással vagy sem.

Figyelemmel arra, hogy mindkét oldal előadásából lehet arra következtetni, hogy a panaszos az igazoltatás során, azaz a rendőri intézkedés alatt mozgásban volt, otthona felé haladt, ami által felmerül annak a gyanúja, hogy a panaszos az Rtv. 19. § (1)-(2) bekezdésében foglalt kötelezettségének nem tett eleget. Az (1) bekezdés szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A (2) bekezdés pedig azt a felhatalmazást foglalja magába, hogy a rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A fentiekben kifejtettek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására jogalappal és az arányosság szem előtt tartásával került sor, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

3) A Testület ezt követően vizsgálta a panaszos által kifogásolt testi kényszer és bilincsalkalmazás jogszerűségét és arányosságát.

a) A Testület elsőként azt értékelte, hogy jogszerűen került-e sor a panaszossal szembeni testi kényszer alkalmazására.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ezen túl szükséges ismételt az Rtv. 19. § (2) bekezdésére utalni, miszerint jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az Rtv.-ben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A testi kényszerről az Rtv. 47. §-a úgy rendelkezik, hogy: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 59. §-a (1) és (2) bekezdése szerint pedig: „Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.”

Mind a rendőrségi iratok, mind pedig a panaszosi előadások a panaszos tovább meneteléről tesznek tanúságot. Az eljáró rendőr egyértelműen arról adott számot, hogy a panaszos ki akarta vonni magát az intézkedés alól. Az adtaellenőrzés alkalmával a panaszos tovább kívánt futni, ekkor a rendőr utána futott, megfogta a panaszos bal karját és a gépjármű felé kísért. Az eljáró rendőri jelentése szerint felszólította panaszost arra, hogy elő fogja állítani, ezért a járműhöz szeretné kísérni, azonban a panaszos szabadulni akart a fogásból, és a haladási irányba szándékozott menni. A panaszos által leírtak szerint miután adatait közölte, és a rendőr azt feljegyezte, a panaszos ismételt jelezte a rendőr felé, hogy néhány méterre lakik, ahol be tudja mutatni adatait és elindult lakása felé. Ezután a rendőr visszaült a gépkocsiba, majd 10 méter megtétele után a rendőr a panaszos elé állt, kiszállt a kocsiból, közölte az

előállítás tényét, megragadta a panaszos kezét, és szinte rádobva őt a gépkocsi motorháztetejére, megbilincselte őt.

A panaszos azon viselkedése, hogy a rendőri intézkedés során, annak befejezése alatt elindult, illetőleg otthona felé továbbfutott – még ha azért is tette azt, hogy ott bemutassa iratait –, egyfajta rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülő magatartásként értékelhető, ezért a Testület arányosság elvének szem előtt tartásával azt állapította, meg, hogy alappal döntött a rendőr a testi kényszer alkalmazása mellett, **ezért pedig nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga**. A testi kényszer módja tekintetében, nem volt megállapítható azon körülmény, hogy a panaszoszt a rendőr a motorháztetőre fektette vagy sem. A rendőrségi iratok mindössze annyiról számolnak be, hogy a rendőr a panaszoszt a gépkocsihoz kísérte, és mivel a panaszos folyamatosan szabadulni próbált a rendőr fogásából, a rendőr megbilincselte a panaszoszt. A bizonyítékok ellentmondó voltára tekintettel ezen kérdés tisztázása nem vezetett eredményre, **így a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme a testi kényszer alkalmazása kapcsán nem volt megállapítható**.

b) A Testület ezt követően azt mérlegelte, hogy jogszerűnek tekinthető-e a panaszossal szembeni bilincselés alkalmazása.

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincselés alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincselést alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincselés alkalmazásának esetköreit: bilincselés alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincselés alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. Ugyanezen szakasz (4) bekezdése sorolja fel a bilincselés lehetséges módozatait, amely között a b) pont rögzíti a kezek előre, illetve hátra bilincselését.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztet, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A vizsgált esetben a rendőri jelentések a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. § d) pontját, azaz ellenszegülés megtörése érdekében történő bilincselést jelölték meg.

A Szolgálati Szabályzat 58. § (2) bekezdése tartalmazza azt, hogy kényszerítő eszközök alkalmazása során mit kell ellenszegülésnek tekinteni. E szerint ellenszegülés az a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenység, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályoz. A jogszabályhely szerint ellenszegülésnek tekinthető különösen az, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson.

Az előállítás és a testi kényszer jogszerűsége vizsgálatánál levezett indokolás alapján, valamint figyelemmel arra, hogy az eljáró rendőr nyilatkozatai szerint a panaszos a rendőri fogásból szabadulni próbált ellenszegülve azáltal a rendőri intézkedésnek, a Testület megítélése szerint a szükséges jogalap megvolt a panaszossal szembeni bilincshasználathoz.

A bilincskalkuláció során azonban szintén figyelemmel kell lenni a fent ismertetett Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményére. Az Rtv. 16. § (1) bekezdése arányosság elvének érvényesülését kifejezetten a kényszerítő eszközök közös szabályainál is előírja. Eszerint „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

A Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése pedig a kényszerítő eszközök fokozatosság elvének szem előtt tartására vonatkozóan rögzíti azt, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

A Testület a rendelkezésre álló információk alapján aránytalannak tekintette a panaszos bilincselést az alábbiak szerint. Megállapítható, hogy az intézkedő rendőr a panaszossal szembeni intézkedés foganatosításához erősítést hívott, és a segítség – egy r. főtörzsőrmester és egy r. őrmester – a helyszínre is érkezett az intézkedés eredményes végrehajtása érdekében. Megjegyzendő, hogy az eljáró rendőr a szabálysértési hatóság előtt úgy nyilatkozott, hogy az általa kért segítség akkor érkezett a helyszínre, amikor a testi kényszer alkalmazása után a panaszos és a rendőr a gépkocsihoz értek. Ekkor a panaszos egyik kezén már rajta volt a bilincs. Egyébként a rendőrségi iratok ezt követő panaszosi ellenszegülésről nem számolnak be. A Testület véleménye szerint az eljáró rendőr a középkorú panaszos testi kényszerrel való visszatartásával is elérhette volna azt a célt, hogy ellenszegülését megtörje, tekintve, hogy a bilincselés megkezdésekor a rendőri segítség is megérkezett két személy jelenlétében, akik éppen az intézkedés végrehajtását segítették elő. **Emiatt a Testület a panaszos megbilincselése kérdésében úgy foglalt állást, hogy arra aránytalanul került sor, ami által súlyosan sérült a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való alapvető joga.**

V.

A panaszolt rendőri intézkedés vizsgálatát követően fontos rámutatni arra, hogy mind a panaszos, mind pedig a rendőrség által megküldött dokumentumok arról tanúskodnak, hogy a panaszos 2010. augusztus 10-én jelzett panaszának hatására a rendőrség nem folytatta le az Rtv. 93/B. §-ának (1) bekezdésében foglalt közigazgatási hatósági eljárást, s nem döntött határozati formában az ügyről. A panaszos mindössze egy értesítést kapott – amelyben a hatóság nem a közigazgatási eljárás megindításáról értesítette őt, hanem a panasza alapján történt kivizsgálás eredményéről – amiből arra lehet következtetni, hogy a rendőrség az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény 141. § (1) bekezdése szerinti kezelte a panaszt. Ez azonban nem tekinthető megfelelő eljárásnak, mivel minden olyan panaszt, amelyben az érintett az Rtv. IV-VI. fejezetében szabályozott kötelezettséggel, intézkedéssel, kényszerítő eszköz használatával kapcsolatban terjeszt elő sérelmet, a rendőrség az Rtv. 92. § és 93/B. §-a alapján köteles Ket. szerinti eljárásban vizsgálni. Jelen esetben pedig a panaszos előállítását és a vele szembeni bilincskalkalmazást sérelmezte, ezért a 2010. augusztus 10-én jelzett panaszt a Ket. szerint kellett volna elbírálni, és azzal kapcsolatban alakszerű határozatot kellett volna hozni.

A Testület álláspontja szerint ezért sérült a panaszosnak Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz való alapvető joga, valamint az Alkotmány 57. §-ának (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joga azzal, hogy az intézkedést fogantató szerv beadványát nem az Rtv. 93/B. §-a alapján vizsgálta ki, így az ügy tisztázása érdekében közigazgatási eljárás lefolytatása nem történt meg, amelynek következtében érdemi határozat meghozatalára nem került sor. A panaszosnak így a Ket.-ben foglalt eszközökkel és jogorvoslathoz való jogával élve nem állt módjában megtámadni a rendőrség válaszát.

VI.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az egyes rendőri intézkedések közül – így maga rendőri fellépés, a panaszos előállítása és a testi kényszer alkalmazás ténye és módja – kapcsán alapjogsérelem nem történt vagy az nem volt megállapítható. Sérült ugyanakkor a panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga a bilincskalkalmazás miatt, valamint a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga azáltal, hogy panaszát a rendőrség nem az Rtv. 93/B. §-a alapján és Ket. szabályai szerint bírálta el, amely sérelem a Testület súlyos alapjogsérelem megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. október 5.

Dr. Juhász Imre
elnök, előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET